

Minister van Justitie en Veiligheid

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

Datum
24 mei 2023

Ons kenmerk
4679234

nota

BESLISNOTA - Aanbiedingsbrief WODC-onderzoek
Italiaanse aanpak

1. Aanleiding

Op 26 april 2023 heeft het WODC het onderzoeksrapport "Hoofdlijnen van de bestrijding van maffiacriminaliteit in Italië - Een verkennende studie voor het debat over de bestrijding van criminele samenwerkingsverbanden in Nederland" aangeboden aan het ministerie van Justitie en Veiligheid. Het onderzoek dient binnen 6 weken aan de Tweede Kamer aangeboden te worden.

2. Geadviseerd besluit

Akkoord te gaan met de verzending van het onderzoek naar de Tweede Kamer, met een aanbiedingsbrief waarin tevens wordt aangekondigd dat verzending van de inhoudelijke beleidsreactie naar de Tweede Kamer voor het zomerreces volgt.

3. Kern

Het rapport betreft een juridisch en verkennend onderzoek naar de Italiaanse (materieel) strafrechtelijke en strafvorderlijke wet- en regelgeving die specifiek ziet op de bestrijding van de maffia. De aanleiding voor het onderzoek is de versterking van de aanpak van de georganiseerde, ondermijnende criminaliteit. Onderdeel van die aanpak betreft het leren van ervaringen die in het buitenland zijn opgedaan met de strafrechtelijke bestrijding van die criminaliteit. Uit de in Italië tot stand gekomen strafrechtelijke wet- en regelgeving zou Nederland lessen kunnen trekken ter versterking van de reeds bestaande aanpak. Deze ambitie is opgenomen in het Coalitieakkoord. De onderzoeksresultaten vormen een wetenschappelijke basis voor bestaande en nieuwe beleidsinitiatieven dan wel vervolgonderzoeken ter verbetering van de bestrijding van criminele samenwerkingsverbanden in Nederland. Het WODC heeft de Rijksuniversiteit Groningen de opdracht gegeven dit onderzoek uit te voeren.

4. Toelichting

De centrale onderzoeksvraag van het onderzoek luidt:

- Hoe ziet de Italiaanse strafrechtelijke en strafvorderlijke wet- en regelgeving specifiek gericht op de aanpak van de maffia eruit, wat betekent dit voor de opzet en inhoud van de aanpak van georganiseerde criminaliteit, wat is de toegevoegde waarde van de betreffende wet- en regelgeving voor de aanpak van georganiseerde criminaliteit en in hoeverre bestaan de verschillende onderdelen van deze wet- en

regelgeving – of equivalenten daarvan – in de Nederlandse wet- en regelgeving?

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

De centrale onderzoeksvraag is vertaald naar de volgende onderzoeksvragen:

Datum
24 mei 2023

Ons kenmerk
4679234

- 1) Hoe heeft de georganiseerde criminaliteit in Italië (maffia) zich in de afgelopen decennia – op hoofdlijnen – ontwikkeld? (o.a. wat betreft vorm en omvang van de criminele organisaties en hun activiteiten)
- 2) Hoe ziet de Italiaanse strafrechtelijke en strafvorderlijke wet- en regelgeving specifiek gericht op de aanpak van de georganiseerde criminaliteit in Italië eruit?
 - i. Wanneer en binnen welke maatschappelijke, culturele en politieke context is de betreffende wet- en regelgeving tot stand gekomen?
 - ii. Wat betekent de betreffende wet- en regelgeving voor de opzet en inhoud van de aanpak van maffiacriminaliteit (opsporing, vervolging en berechting) in Italië?
- 3) Wat is volgens (1) de wetenschappelijke literatuur en (2) Italiaanse juridische experts en praktijkdeskundigen (op het terrein van opsporing, vervolging en berechting) de toegevoegde waarde van de verschillende onderdelen van de betreffende wet- en regelgeving voor de aanpak van maffiacriminaliteit in Italië?
 - i. Welke onderdelen hebben veel dan wel weinig toegevoegde waarde en wat is daarvan de reden?
 - ii. Wat zijn eventuele neveneffecten van de verschillende onderdelen van de betreffende wet- en regelgeving?
- 4) In hoeverre bestaan de verschillende onderdelen van de betreffende wet- en regelgeving – of equivalenten daarvan – in de Nederlandse wet- en regelgeving?
 - i. Indien aanwezig in de Nederlandse wet- en regelgeving: welke verschillen bestaan er met de Italiaanse wet- en regelgeving en wat zijn de oorzaken daarvan?
 - ii. Indien niet aanwezig in de Nederlandse wet- en regelgeving: wat zijn daarvan de redenen volgens Nederlandse juridische experts en praktijkdeskundigen op het terrein van opsporing, vervolging en berechting?

Het onderzoek bevat een aantal bevindingen over diverse onderdelen van de Italiaanse aanpak van maffiacriminaliteit, en de mogelijke meerwaarde hiervan voor de Nederlandse aanpak van georganiseerde criminaliteit. De conclusies en bevindingen betreffen de volgende onderwerpen: strafbaarstelling van deelname aan een maffiaorganisatie, de centrale aansturing van opsporing en vervolging, de aanpak van facilitators, de hoogte van strafmaat, interceptiebevoegdheden, de kroongetuigenregeling, de inzet van videoverhoor, consensuele procedures en confiscatie.

4.1 Implementatie

JenV zal aan de slag gaan met de bevindingen uit het onderzoek. Omdat de bevindingen raken aan de werkwijze en samenwerking met partners in de strafrechtketen, zal in samenspraak met hen gekeken worden welke stappen gezet kunnen worden. Vóór het zomerreces van 2023 zal aan de Kamer nadere toelichting worden geven op het rapport en de opvolging daarvan met een brief.

Tevens wordt in die brief het reeds ingezette beleid op bovengenoemde onderdelen toegelicht, en wordt ingegaan op de vraag in hoeverre de ingezette beleidsplannen worden bevestigd dan wel aanscherping behoeven naar aanleiding van dit rapport.

5. Communicatie

Na akkoord zal dit WODC-onderzoek op 7 juni aan de Tweede Kamer worden aangeboden aan de hand van bijgevoegde aanbiedingsbrief, waarin tevens de verzending Italië-brief wordt aangekondigd.

Het WODC zal op 7 juni 2023, op dezelfde dag als de verzending van het onderzoek naar de Kamer, het onderzoek openbaar maken op hun eigen website.

6. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.

**Directoraat-Generaal
Ondermijning**

Datum
24 mei 2023

Ons kenmerk
4679234